

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kandidatuppsats

Gratis pengar – framtidens rättvisa lösning?

En kvalitativ tolkningsanalys av basinkomsten förhållande till rättvisa och välfärd

*Författare: Patrick Petcu
Handledare: Gunnar Hansson
Examinator:
Termin: VT16
Ämne: Statsvetenskap
Nivå: Grundnivå
Kurskod: 1SK300*

Abstrakt

Robotar tar fler av de vanliga jobben vi i samhället ständigt antar inte kommer att försvinna ur våra händer. Välfärden kommer i framtiden behövas finansieras med nya medel som vi idag kanske inte känner oss familjära vid. Debatten om basinkomst växer så att det knakar på den internationella politiska arenan, men inte så mycket i Sverige. Basinkomst är mer än att ge människor gratis pengar. Vilket studien också ville visa. Denna studien undersökte om basinkomst, ur en teoretisk tolkningsanalys och ur ett empiriskt synsätt, skulle kunna anses vara ett rättvist trygghetsystem i en välfärdsstat utifrån John Rawls rättviseteori. Det studien fann var att basinkomsten har mycket positiva fördelar för samhällets medborgare när det gäller, hälsa, inkomstskillnader, produktivitet, kreativitet och mycket annat. Det som visade sig vara nackdelarna med basinkomst är att det ter sig orättvist för människorna som inte går med på villkoren som behöver finnas för att kunna ge människor en ovillkorlig medborgalön.

Nyckelord

Basinkomst, Medborgarlön, Ekonomi, Välfärd, John Rawls, Rättvisa, Van Parijs, Jämlikhet

Tack

Ett stort tack till Facebookgruppen *Medborgarlön istället för arbetslinjen* som gav mig friska idéer och förslag till hur jag borde ta anta utmaningen att skriva om basinkomst. Dessutom vill jag tacka min handledare Gunnar Hansson som snällt ställde upp på telefonsamtal när jag behövde honom som mest och när han besvarade mig tålmodigt på mina dåliga formulerande mail.

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Vad är basinkomst?	2
1.2 Syfte och frågeställning	3
1.3 Metod och material	4
1.3.1 Metod	4
1.3.2 Material	6
1.4 Teori	7
1.4.1 En teori om rättvisa	7
1.4.2 Välfärdsstat	10
2 Basinkomstens påföljder i praktik och teori	11
2.1 Exempel runtom i världen och argumentation	11
2.2 Basinkomst som välfärdssystem	15
2.3 Basinkomstens förhållandet till Rawls teori om rättvisa	19
2.4 Helhetsanalys	24
3 Slutsatser	28
4 Sammanfattning	29
Referenser	1

1 Inledning

Frågan om hur man ska fördela resurser i samhället på bästa sätt är en av de äldsta i samhällsdebatten och har berört alla politiska inslag i historien. Från vänster till höger, från Jesus till Mao, från UNICEF till IMF. Aldrig någonsin har dock någon påstått att man bara ska ge människor pengar helt ovillkorligt till dom utan att begära någonting tillbaka och ansetts som en vettig tänkare. Nu är tiden kommen att även denna idé ska få genomslag i den politiska historien, och den gör det med storm.

Basinkomst, eller medborgarlön, är alltså en idé om ett trygghetssystem som utgår ifrån att man kan lösa nästan de allra flesta socio-ekonomiska utmaningarna i samhället genom att ge en viss summa pengar till människor helt utan att förvänta sig någon typ av motprestation. Idén låter kontroversiell, och är det med all rätt, men är den är häftigt debatterad och het bland akademiker och fem mottagare av *Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfreds Nobel minne* framhåller sitt fulla stöd till idén. När man tittar närmare på den akademiska debatten och den empiri som kommer från basinkomst så är det näst intill häpnadsväckande att den inte än har fått genomslag i den politiska debatten. Oftast bemöts idén som utopisk och som ett överkligt önsketänkande från de etablerade politikerna, vilket måste betyda att det råder en hel del okunskap bland våra förtroendevalda med tanke på vilka resultat som kommer ifrån det akademiska hållet. Men lugn, basinkomst är på agendan i Nederländerna, Finland, Schweiz, Frankrike, Indien, Brasilien och många fler länder. Vilket tyder på att idén har fått det politiska utrymmet akademikerna ansåg att det förtjänade.

Men vad är basinkomst egentligen? Räcker det med att säga att basinkomst löser alla problem och inte skapar några? Denna studie tar en djupdykning av tolkningen av basinkomst och presenterar dess teoretiska och empiriska innehåll som ligger öppet för allmänheten. Det som studien främst ska centrera sig kring är huruvida rättvist en basinkomst är och vilka premisser som finns för att basinkomsten skulle kunna te sig väldigt rättvist och väldigt orättvist för samhällets medborgare, välfärden och samhällsutvecklingen.

1.1 Vad är basinkomst?

Vad är då basinkomst? Det finns ett par synonymer till det, även kallat garantiinkomst eller medborgarlön. Det finns också en rad olika modeller på hur en basinkomst ska utföras och till vilka den ska ges till. Den utopiska tanken, eller grundidén rättare sagt, är att en viss summa pengar ska delas ut till alla medborgare i en nation ovillkorligt utav staten, helt utan krav på motprestation eller återbetalning. Denna summa pengar ska vara lika med den summa pengar som en individ ska behöva för att ha tillgång till de mest basala tillgångarna. Så som en hyra, mat och hygienartiklar. Basinkomsten ska delas ut till alla, oavsett jobb eller samhällsstatus, och i samma form utan krav på motprestation. Basinkomsten ska motivera människor att söka det jobb som passar dem allra bäst och därefter vidareutbilda sig utifall de känner ett behov utav det. Nivån på hur mycket basinkomsten ska ligga på ska inte vara för låg och samtidigt inte vara så hög så att det medför nedskärningar i den offentliga sektorn. Dessutom ska modellen för detta trygghetsystem vara så enkel att det inte ska krävas onödig byråkrati, som krånglar till mycket, och med det så sjunker även kostnaden för administrativa kostnader. Det ska också påpekas att det är just denna modell av basinkomst som jag kommer ha som grund för studien.

En annan tänkbar idé till vad en basinkomst kan vara är att erbjuda till ett hushåll istället för en individ. Det som kommer märkas i denna studie att basinkomsten, eller medborgarlönen, kommer oftast beskrivas som en idé istället för ett praktiskt trygghetsystem. Då det statsvetenskapliga intresset grundas i abstrakta termer kommer studien infalla i samma abstrakta ramar. Detta utesluter dock inte en diskussion om de praktiska förutsättningarna som kommer med att implementera basinkomstens filosofi i samhällets trygghetssystem som också väger tungt i statsvetenskapliga utvärderingar.

Olika modeller – Negativ inkomstskatt

Det finns även andra former av trygghetsystem med liknande ekonomiska konsekvenser. Ett av dem är negativ inkomstskatt, som har bland annat föreslagits av nobelpristagaren i ekonomi Milton Friedman, och har av många kritiker karakteriserat som en nära släkting till basinkomst och vissa påstår också att det är basinkomst fast med ett annat ord. Negativ inkomstskatt innebär att människor med låg eller ingen inkomst alls ska få ett bidrag som går att överleva på. Bidraget minskar i takt med att individen får ökad inkomst och ökar det tillräckligt när man en brytpunkt där bidraget

inte längre delas ut (Friedman, 1962). Traditionellt sätt så har negativ inkomstskatt blivit förknippat med hushåll istället för individer, tillskillnad från en basinkomst. Det kan vara en av de stora skillnaderna mellan de två idéerna på diskussionsnivån. Oftast är det liberaler som advocerar för negativ inkomstskatt och socialister/gröna förhåller sig till basinkomstens grund. Utöver det så är syftet för de båda tydliga. De som kritiserar idéerna är oftast bekymrade över att det kommer kosta samhället en massa pengar och resurser och kommer att bottna i ett missnöje för de som tjänar mer. Högerliberalerna, som oftast förespråkar kapitalismens predikan och strå bakom negativ inkomstskatt, menar förstår kritiken och håller med, men att samhället kommer växa sig starkare om man bygger ekonomisk trygghet underifrån. Detta var ett av de argument som Milton Friedman tog upp i sin bok där han nämner negativ inkomstskatt som en klockren idé.

I Per Jansons bok, ”Den huvudlösa idén”, tar författaren fram en egenskriven tabell där han illustrerar skillnaden mellan en basinkomst och en negativ inkomstskatt i utbetalning. Det tabellen visar är att det inte finns egentliga skillnader mellan de båda resultatmässigt. Bara att formen av utbetalning sker på ett annat sätt. I sitt exempel utgår han ifrån att basinkomsten ligger på 6000 kr (Janson 2003). Den egentliga skillnaden är att basinkomsten betalas ut i förhand och den negativa inkomstskatten i efterhand. Milton själv uttrycker det som ”En basinkomst är inte ett alternativ till negativ inkomstskatt. Det är helt enkelt ett annat sätt att införa en negativ inkomstskatt på.” (BEIN News Flash, Nr. 3, 2000). Så sammanfattningsvis så är den stora skillnaden på olika former av basinkomst att göra med hur själva utbetalningen utförs

En mer genomgående välfärdsmodell av basinkomstens presenteras senare under studien. Den modellen som sedan presenteras kommer också vara den modellen som studien använder sig utav för att analysera basinkomsten ur olika synvinklar.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med studien är att således ta reda på hur basinkomsten ter sig på ett rättvist sätt när man förhåller sig till de empiriska resultat som har dykt upp som följd av pilotexperiment och de teoretiska aspekterna om rättvisa. Därtill vill studien se undersöka hur idén om basinkomst förhåller sig till de traditionella idéerna om vad som definieras som ett trygghetssystem i en välfärdsstat. Vikten av att ha en ökad politisk förståelse om ett ämne som är så hett i den akademiska världen ska inte underskattas.

Då politik utvecklas som bäst när den bedrivs med rationella medel är ingen nyhet och det är så politiken ska fortsätta att bedrivas. En annan sak som ska stå klart är att debatten om basinkomst befinner sig förvånansvärt i ett slags dödläge där de etablerade politikerna säkert känner till fenomenet men tar inte upp det i offentliga sammanhang på den nivå som den kanske förtjänar. Syftet är med sagt också ett försök att spä på intresset om basinkomst i hopp om att debatten snart blir vardagsmat i svensk politik.

Frågeställningarna som ska leda mitt syfte är följande:

1. *Är basinkomst ett rättvist trygghetssystem i förhållande till Rawls teori om rättvisa?*
2. *Hur står sig relationen mellan en modern välfärdsstat och basinkomst?*
3. *Kan basinkomst fungera, ur ett humanistiskt perspektiv, som ett trygghetssystem?*

Det ska förtydligas att svaren från frågeställningarna ibland besvarar varandras frågor i studiens gång. Det vill säga att besvarar jag fråga 1 och fråga 3, besvarar jag också fråga 2. Detsamma gäller om jag besvarar fråga 1 och fråga 2, så besvaras även fråga 3.

1.3 Metod och material

I detta kapitel redogörs det hur studien är formad och med vilka verktyg man använder sig utav för att få fram sina resultat. Det presenteras också vikten till varför man har valt det material man har gjort.

1.3.1 Metod

Studien kommer forma sig som en kvalitativ tolkningsanalys av basinkomstens teori och empiri, där teori och empiri ställs mot varandra och analyseras utifrån den definitionen av *rättvisa* som är anlagd som teoretisk utgångspunkt. Dessutom använder sig studien av ytterligare en teoretisk utgångspunkt som ska hjälpa till att definiera begreppet *välfärd*. Studien kretsar alltså kring två teorier som ska bistå med att uppfylla syftet som är valt för studien.

Till en början kommer studien att kolla på hur en basinkomst uppför sig rent praktiskt i de områden där basinkomst faktiskt har provats på. Genom en presentation av ett par utvalda exempel där pilotexperiment av liknande dignitet har utförts så får man en tydlig bild på vad basinkomst skulle kunna bringa utifall man prövar idén på en nationell nivå. Empirin från dessa exempel kommer att bidra med diskussionsunderlag och en fördjupad analys när vi väl förhåller empirin med de teoretiska inslaget av basinkomstens innehåll, John Rawls rättviseteori och begreppet välfärd. Därtill kommer kapitlet även lyfta upp argument som både stödjer den empiriska faktan och dessutom hittar stöd från den empiriska faktan.

Den andra delen av studien kommer att göra en djupdykning i basinkomstens teoretiska innehåll. Här upplyser man de allra mest fundamentala egenskaperna som finns hos basinkomsten. Lite som en vägvisare som formar sig kapitlet som en kompass om vad basinkomst är, vad den vill vara och vad den inte är. Detta görs främst för att läsaren ska känna sig bekväm med teorin om basinkomst när studien går över till den analysande delen av arbetet. Vikten av att presentera basinkomsten teoretiska innehåll gör att studien centreras runt basinkomst som idé och därmed läggs på den abstrakta nivån som är nödvändig för att möjliggöra en tolkningsanalys utifrån de teorier studien har valt att använda.

Det tredje kapitlet är det mest signifikativa kapitlet i den mening att den uppfyller syftet med studien. Genom att använda oss utav det vi har lärt oss i de två föregående avsnitten så kan studien, och basinkomsten i sin helhet, nu förhålla sig till Rawls rättviseteori. Genom att göra detta blir det oundvikligt en mindre analyserande del av arbetet kommer att föregå redan här. För att göra kapitlet mer dynamiskt så tar studien in en ny dimension av Rawls rättvisetänk genom att presentera idén om ägardemokrati. Implementeringen av ägardemokrati bidrar till diskussionen i den mån som syftet tillåter.

I den sista delen av studien tar vi sats mot att få ett större helhetsperspektiv på studien. Här samlas allt som har tidigare presenterats från de tre senaste avsnitten, teorier och empiri förhåller sig ständigt till varandra med avsikt att avgöra utifall basinkomst är ett rättvist trygghetssystem i en välfärdsstat med hjälp av de valda teorierna.

1.3.2 Material

Philippe Van Parijs kan ses som en av de största förespråkarna för en basinkomst idag och på senare tid. Hans verk kommer att lyftas och de essentiella argumenten från hans sida om vad en basinkomst hypotetisk skulle kunna införa ska begrundas. Det finns initiativ på pilotexperiment i olika länder där man just nu provar basinkomst för att få mer forskning på ämnet och för att se hur det påverkar samhället i macro- och mikroskalor. Alla samhällen där basinkomst provas har skilda syften till just varför man vill prova det. Emellertid så grundas allas syften i vad man tror basinkomst kan erbjuda och vilka potentiella konsekvenser det kan leda till. Det är just det materialet som studien kommer kretsa sig kring. Detta material kommer i huvuddel ifrån BIEN (Basic Income European Network) och också ifrån selektivt valda artiklar där information om basinkomst presenteras och där dess innehåll förtydligas. Materialet i fråga kommer därmed kunna upplysa en helhetsbild av basinkomst, genom att tillfredsställa den kännedom man behöver veta vad basinkomst är och var den kommer ifrån. Dessutom kommer det lyftas filosofer som har synpunkter på basinkomst. Med denna information tillgänglig så blir det också lättare att ställa basinkomsten gentemot de valda rättviseteorier som studien har valt att fokusera på.

Gösta Esping-Andersens verk (*The three worlds of welfare capitalism 1990*) diskuterar författaren definitionen av en välfärdsstat är. Studien kommer förhålla sig till hans tankar och definitioner för att se om idén om basinkomst möjligen kan passa in i hans vy av vad han anser att en välfärdsstat består utav och hur dess institutioner opererar ut mot samhället. Vikten av att ha med hans definitioner ger studien en berikad förståelse om basinkomst som trygghetssystem, i grad av att värdet av definitionerna sammanställs mot de abstrakta formerna av vad basinkomst påstår sig självt att erbjuda.

För att tydliggöra hur studien vill forma sin uppfattning om basinkomst är ett rättvist trygghetssystem så använder sig man utav John Rawls rättviseteori, som också heter "*En teori om rättvisa*". Teorin är bred och diskuterar de mest fundamentala samhällsstrukturer som bygger upp samhället, alltifrån sociala och politiska institutioner. Rawls pekar dessutom på två tydliga principer där ett samhälle måste uppnå för att klassas som rättvist. Att se hur en basinkomst förhåller sig till, inte bara till principerna, men, hela Rawls teori om rättvisa ger oss breda analyspekter och fräscha utgångspunkter till hur man ska förhålla sig till basinkomst rent generellt. Dock så har

studien inte valt att avgränsa sig till enbart Rawls teori utan också plockat fram fler rättvisedefinitioner samt problemområden som berör basinkomst i den originella form den oftast presenteras.

1.4 Teori

I detta avsnitt presenteras de två teorier som kommer att användas för att uppnå det syfte som studien har. Först tar vi del av John Rawls rättviseteori för att få ett tydligt grepp om termen *rättvisa* och sedan går vi vidare med hur Gösta Esping-Andersen väljer att se på definitionen av en *välärdsstat*.

1.4.1 En teori om rättvisa

I sin bok *En teori om rättvisa* (1971) var målet för John Rawls att presentera en teori om rättvisa för konstitutionella demokratier där de allra flesta, till och med alla, skulle kunna se det som en politisk rimlighet. John Rawls föreställning om vad rättvisa är, som kallades *justice as fairness* från hans sida, kom att bli en av de mest populära teorierna om social rättvisa och resursfördelning i modern filosofipolitisk historia.

Teorin bottnar i att rättvisan kommer ifrån att medborgarna har ett socialt kontrakt med staten som är byggd på en ömsesidig och ett informerat politiskt avtal. Rawls menar på att de politiska föreställningarna om vad rättvisa är måste få medhåll av de moraliska föreställningarna om rättvisa från den politiska förvaltningen, sociala organisationer och ekonomiska institutioner (Rawls 1985). Teorin är alltså en teori om hur rättvisa kan skapas genom den fundamentala samhällsstrukturen. För att John Rawls teori ska kunna funka och implementeras finns det ett par villkor. Samhället måste bemöta och förespråka de mänskliga- och de medborgerliga rättigheterna. Därför kan det ses som att Rawls modell passar bäst in på västvärldens demokratier då dessa uppnår en del av kraven på ett välorganiserat samhälle.

Kraven för ett välorganiserat samhälle enligt Rawls bottnar sig i tre grundläggande principer:

1. Det är ett samhälle som accepterar, och som vet att alla accepterar, samma principer om rättvisa.
2. Samhällsstrukturen, det vill säga hur de offentliga och de sociala institutionerna går samman för att skapa ett homogent kooperativt styre, är genomkänd för att efterleva dessa rättvisepprinciper.
3. Samhällets medborgare är medvetna om rättvisans natur och därför också efterföljer samhällets grundläggande institutioner.

Rawls förstår att hans krav på vad ett välorganiserat samhälle ska bestå av kan anses vara smått utopiskt. Dock så skriver han i sin bok *Political Liberalism* (1993) att ett samhälle som inte kan organisera sig väl i konstitutionell demokrati är otillräckligt ur ett demokratiskt perspektiv. Om dessa tre krav ska kunna efterlevas menar Rawls på att man behöver ett pluralistiskt samhälle där människor kommer till tals och där grupper av människor får utlopp av sina kollektiva viljor. Vikten av att ha ett pluralistiskt samhälle är stor, då samhällets institutioner ska i sin struktur bevilja samma rättvisa för alla etniciteter, religioner och filosofier. Enligt Rawls så är medborgare mottagliga till Kooperation och samlevnad då de är redo att ställa sig bakom samma rättvisekrav, även om det skulle kosta en del av det personliga intresset, förutsatt att alla andra accepterar samma krav. För att dessa krav ska vara rättvisa så måste medborgarna som erbjuder dom överväga att de andra medborgarna känner att deras rättvisor har rimligen bemötts. Detta bevisar att det finns tydliga behov av ömsesidighet och kompromisstänkande inpräntat i det samhällskontraktet. Om inte de mest förenklade kraven kan få ömsesidigt godkännande i ett pluralistiskt samhälle, så faller Rawls teori. Det är just därför teorin kan upplevas som utopisk i vissa ögon.

För att samhället ska florerar menar Rawls på att samhället ska vara en kooperativ sammanställning med ömsesidiga fördelar. Samhället kommer vara bra för alla om alla jobbar för att de ska vara så, jämförelsevis för om alla jobbar för att de själva ska ha det bra. På grund av intressekonflikter som kan uppstå så behöver samhället fundamentala principer att grundas på. Rawls kallar dessa principer för de sociala rättvisepprinciperna. Dessa principer kan ses som de grundläggande faktorerna för Rawls teori om social rättvisa. Vad principerna gör är att de delegerar rättigheter och skyldigheter till samhällets institutioner och dessutom så definierar hur man ska ta sig an de fördelar och

nackdelar som kommer ifrån en social kooperation. Principerna är baserade på det samhällskontraktet: *Vilka typer av principer skulle fria och likvärdiga människor gå med på utifall alla befinner sig bakom "okunnighetens slöja" där de inte känner till fakta om sig själva som individer, som till exempel; samhällsklass, politiska värderingar, etnisk bakgrund och religiös tillhörighet?* Detta hypotetiska samhällskontrakt var en grund i Rawls första verk (*En teori om rättvisa 1971*). Dessa två principer skulle då isåfall, enligt Rawls, vara följande:

- Frihetsprincipen: varje medborgare i samhället ska tillerkännas så omfattande grundläggande fri- och rättigheter som går att förena med att samma fri- och rättigheter tillerkänns alla andra.
- Differensprincipen: skillnader i inkomst och andra grundläggande nyttigheter ska ordnas så att tillgångarna för de sämst ställda maximeras.

För att principerna ska kunna funka så säger Rawls att frihetsprincipen ska prioriteras över differensprincipen. Samhället måste först säkerställa och tillfredsställa de medborgerliga friheterna och rättigheterna så att dessa inte kan inskränkas för att uppnå en rättvis inkomstfördelning. Rawls förutsätter att de samhällen som maximerar medborgarnas friheter och rättigheter kommer ifrån konstitutionella demokratier. Rawls är också tydlig med att differensprincipen inte betyder att alla medborgare ska få samma jämlika fördelning av resurser per automatik. Vissa mindre inkomstskillnader kan vara bra och stimulera medborgare att vilja utbilda sig och jobba hårdare. I sin tur kan de leda till större produktivitet och dynamik i samhället, som i sin tur gör att samhällets inkomster växer och därmed kan man fördela mer resurser till de som har det allra sämst i samhället (Rawls 1971). Detta tankesätt skulle man kunna säga är en typisk modell för socialliberala välfärdsstater.

Studien sammanfattar lätt John Rawls teori om rättvisa. Grundidén är att se om en basinkomst skulle kunna appliceras på Rawls teori och säkerställa de båda principerna i ett samhälle. I studien kommer teorin bemöta kritik i den analyserande delen av arbetet. Att ge Rawls teori monopol på definitionen av rättvisa skapar endast förväntade resultat och fattiga analyspunkter.

1.4.2 Välfärdsstat

Till att börja med så måste man definiera vad en välfärdsstat är. I detta avsnitt så ges det en kort introduktion till vad Gösta Esping-Andersen skrev i sin bok (*The three worlds of welfare capitalism 1990*) där han på djupet tar sig an begreppet ”välfärd” - I kort så beskriver Gösta Esping-Andersen att den vanligaste definitionen förklarar att en välfärdsstat är ett trygghetssystem som tar på sig ansvaret att säkerställa minimumbehoven för sina medborgare. Han menar på att den definitionen inte är tillräcklig nog för att förklara just de instrument staten använder sig utav eller till hur stor grad en stat skulle kunna karaktärisera sig själv som en välfärdsstat.

Välfärdsstater struktureras kring sociala rättigheter och socialt medborgarskap. Det är viktigt att beakta just hur statliga aktiviteter är ihopkopplade med marknadens och människors sociala tillgångar (Esping-Andersen 1990). Alla de länder som påstår att de har bra fungerande välfärdsmodeller, och de som faktiskt, med empiriskt stöd har det, har byggt upp sin välfärd på olika sätt. Esping-Andersen väljer tre samlingsbegrepp för olika välfärdsstater vilket resulterar i ”The three worlds of welfare capitalism”, vilket också är namnet på boken som skriver om ämnet. Han märker dem som konservativ, socialdemokratisk och liberal. Alla dessa samlingsbegrepp lånar element från varandra, därför ska det också understrykas att välfärdsstater inte endast efterlever kriterierna för ett av dessa samlingsbegrepp, utan oftast delar av alla tre men med större fokus på ett samlingsbegrepp.

Tre olika samlingsbegrepp om välfärdsstater

De tre olika samlingsbegreppen om välfärds kapitalism är ganska skilda ifrån varandra, men varje begrepp lånar egenskaper ifrån varandra. Det man ser direkt är det dessa begrepp har gemensamt är att de är väldigt starkt kopplade till kapitalism. Självklart finns det skillnader i hur stor kopplingen är beroende på vilket samlingsbegrepp man fokuserar på.

Vi hittar den svagaste kopplingen till kapitalism i den socialdemokratiska välfärdsmodellen, där vi ser ett starkt samband till universalism. I den socialdemokratiska modellen tar staten på sig ansvaret att förespråka jämlikhet och få till hög levnadsstandard. Den liberala välfärdsmodellen är den som är mest förenad med kapitalism; den förespråkar en viss mån av universalism och subventionerar oftast privata välfärdslösningar. Den konservativa skulle kunna ses som en blandning av de

två begreppen, där man försöker balansera subventioner på privata välfärdslösningar med skattefinansierade välfärdsprojekt. I det stora hela så är skillnaderna enorma mellan dessa modeller. Samhällsstrukturen och dess ekonomi är dock helt och hållet beroende på hur marknaden ser ut. Oavsett om den kontrolleras uppifrån eller släpps löst underifrån. Något som är värt att notera är att västerländska länder, där man anser sig vara mer socialdemokratisk i sin välfärdsmodell, som exempelvis i Norden, börjar mer och mer anpassa sig till en marknadsanpassad politik. Därför kan man också dra slutsatsen att välfärden är direkt påverkad av hur marknaden och den nationella ekonomin mår.

Sammanfattningsvis stryker Gösta Esping-Andersen att en välfärdsstat inte enbart är en statlig organisation som erbjuder sina medborgare existensminimumet. För att kvalificeras sig till en välfärdsstat idag så utgår han att marknaden måste bidra till medborgarnas bästa, antingen genom skatter eller subventionerade välfärdsprojekt. En stark koppling till sociala rättigheter och socialt medborgarskap är grunden för att en välfärd ska anses vara lyckad, oavsett om ingången till samhällsstrukturen är kapitalistisk eller socialistisk.

2 Basinkomstens påföljder i praktik och teori

Detta kapitel delas upp i tre delar. Den första delen kommer se på hur basinkomsten empiriskt kan förespråkas som ett trygghetssystem och vilka direkta påföljder det kan bringa i ett samhälle. Vad som kommer att presenteras är hur basinkomst har påverkat samhällen det har provats i och vilka konsekvenser det har bringat med sig. Dessutom presenteras de argument som stödjer den presenterade empirin.

2.1 Exempel runt om i världen och argumentation

Detta kapitel delas upp i tre delar. Den första delen kommer se på hur basinkomsten empiriskt kan förespråkas som ett trygghetssystem och vilka direkta påföljder det kan bringa i ett samhälle. Vad som kommer att presenteras är hur basinkomst har påverkat samhällen det har provats i och vilka konsekvenser det bringat med sig.

Exempel runt om i världen och argumentation

Med en basinkomst i praktik så skulle man slippa det enorma byråkratiska jobbet som bidragssystemet innefattar. Det argumenteras att myndigheternas resurser skulle kunna reduceras och effektiviseras av en sammanslagning av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som tillsammans sysselsatte 26 455 personer på en kostnad av 15,5 miljarder kronor (Hjort, Göran 2014 s.3). En sammanslagning av de två myndigheterna hade kunnat fokusera på hur basinkomstens ska genomföras och med vilka statliga verktyg de kan delas ut. Detta skulle spara på tid och resurser för samhället då personalen inte behöver handlägga individer och sätta särskilda villkor beroende på social status. Då alla medborgare bemöts med samma utgångspunkt så skulle man istället lägga fokus på hur medborgare förvaltar sin basinkomst och stå till tjänst utifall man behöver ekonomisk rådgivning eller entreprenörlig handledning. Dessa hypoteser vilar på de rekommendationer som kommer från Göran Hjorts skrift (*Garantiinkomst 2014*) där han redan i sitt förord kommenterar det nuvarande trygghetsystemets brister.

Denna idé är ingenting nytt. Thomas Paine, (1737-1809), var den första förespråkaren för en basinkomst och fler akademiker har därefter kritiserat och advocerat idén. Ekonomen och nobelpristagaren Milton Friedman och Frederich Hayek har lyft fram idén genom en så kallad negativ inkomstskatt, som kan ses som en släkting till basinkomst och är en ersättning som ges till den som saknar eller har låg arbetsinkomst. Idén om basinkomst har sedan spridits vidare och har experimenterats i Kanada (MINCOME), USA och Indien. Länder som Brasilien, Sydafrika och Nederländerna har även de satt upp initiativ på att skapa en basinkomst, där ett pågående experiment sker i Nederländerna och har spridit sig över landet¹. Nyligen så röstade man även igenom ett pilotprojekt av basinkomst i Finland. Tanken är att människor själva ska bestämma vad de ska göra med sina pengar och skapa tillit till människans konsumtionsvanor.

Exempel

Alaska

I Alaska delar medborgarna på en viss del av vinsten som kommer från oljeutvinningen. Denna inkomst beskattas sedan på en federal nivå. Projektet kallas ”Alaska Permanent Fund” och startades 1979 av delstatens utvalda politiker. Alaska Permanent Fund

---

¹ Se: <http://qz.com/473779/several-dutch-cities-want-to-give-residents-a-no-strings-attached-basic-income/>

Corperation², som företaget heter, ägs och bedrivs av staten. Årligen betalas det ut en inkomst på vinsten från oljeutvinningen i staten till medborgarna i Alaska. Den genomsnittliga betalningen per år pendlar mellan \$1000-2300/medborgare³, beroende på hur vinsten på oljeutvinningen har sett ut för det året. Charles Wohlforth, författare och medborgare i Alaska, berättar hur denna typ av medborgarlön har hjälpt staten att skydda sina naturtillgångar och har hjälpt till att skapa jämlikhet i staten. Att Alaska, med hjälp av denna medborgarlön, lyckades uppnå de lägsta inkomstskillnaderna i hela USA⁴ anser Charles Wohlforth vara den största bedriften med den bedrivna politiken (Wohlforth 2016).

Kanada

Under 1970-talet så utförde och finansierade den kanadensiska regeringen, tillsammans med Manitobadistriktet, ett garantiinkomstprojekt i staden Manitoba. Experimentet pågick från 1974 till 1979, och även utifall regeringen inte kom med en officiell rapport om hur detta påverkade medborgarna och samhället så är siffrorna fria att använda för den som vill forska mer om det. Evelyn Forget presenterade 2011 en studie på hur denna garanterade inkomst, som betalades årligen, möjligen påverkade hälsoläget i staden. För att komma fram till sitt resultat så använde sig Evelyn utav arkiv från sjukhusen och sjukvårdsförvaltningen. Hon kom fram till att i under den perioden så minskade sjukhusbesöken med 8,5%, det var mindre akuta sjukfall, mindre arbetsrelaterade skador och mindre besök på akutavdelningen som hade med olyckor och skador att göra. Dessutom, så märktes det substantiella minskningar av besök hos den psykiatriska avdelningen. Antalet mentalsjukdomsrelaterande besök hos psykologer och hälsoprofessionella minskade också (Forget 2011). Det ska också nämnas att antalet arbetstimmar minskade i staden, men att mer ungdomar spenderade tid på att studera och hälsan i staden generellt sätt blev bättre.

---

² Se: About - <http://www.apfc.org/home/Content/aboutAPFC/aboutAPFC.cfm>

³ Se: <http://www.basicincome.org/news/2015/08/alaska-usa-dividend-amount-estimated-to-be-near-highest-ever/>

⁴ Se: http://www.shsu.edu/eco_mwf/inequality.html - Tabell på inkomstskillnader i USA, sorterat på statlig nivå. Alaska ligger längst ner och har alltså lägsta inkomstskillnader i hela USA.

Uganda

I Uganda så föreslog man ett statligt program som var designat att hjälpa de fattiga att bli självförsörjande, öka inkomsterna i samhället och genom det skapa social stabilitet.

Man valde ut 535 människor mellan 15-35 års ålder och gav dem en fast summa pengar att göra vad de önskade för. Människorna från denna målgruppen var sedan slumpmässigt utvald och man gav dem \$382 per person. Ett halvår senare kom resultatet fram och man fick fram ganska direkta konsekvenser av den engångsbetalningen. En del av dem investerade i att utbilda sig inom ett område och andra investerade i en företagsidé. I relation till den kontrollgruppen man hade så ökade företagstillgångar med 57%, arbetstimmar med 17% och inkomster med 38% (Blattman, Fiala, Martinez 2013).

Dessa valda exempel ger oss direkt empiri som kan värdesätta basinkomstens betydelse och påverkan. Självfallet finns det mer exempel runtom som hade kunna bidra med fler direkta påföljder och reflektioner.

Avslutningsvis så menar människor som förespråkar idén om basinkomst att den är en potentiell frigörare av människor. Istället för att ytterligare omfamna idén om att arbetslinjen är den bästa så menar man på att det systemet köpslår människors egen tid för att med alla medel sätta folk i åtgärder där de ska detaljstyras. Senast så kom Moderaterna med ett förslag om att man ska införa oanmälda hembesök hos de människor som lever på försörjningsstöd, med tanken om att det skulle minska bidragsfusk⁵. Basinkomst står som stark kontrast till detta förslag och det kravbeteende som existerar från samhället. Med en basinkomst menar man på att man litar på varandra och att var och en hittar sin plats i samhällsbygget. Detta skapar i sin tur trygghet för många människor som har låg eller ingen inkomst, men också en frigörelse från ett krav till motprestation. Det finns också belegg som visar på att trygga människor är mer kreativa och har större möjlighet få utlopp för sina individuella egenskaper och färdigheter. Dessutom leder det till minskad stress i samhället som i sin tur skulle påverka den psykiska samt den fysiska hälsan, och därmed också minska sjukvårdskostnader. En basinkomst skulle säkerligen påverka klimatet då behovet för

---

⁵ <http://www.svt.se/nyheter/inrikes/m-oanmalda-hembesok-ska-minska-bidragsfusk>

”onödiga” jobb och en del lyxkonsumtion minskar⁶. Ett starkt argument är att basinkomsten möjliggör mer tid för människor att spendera på sina relationer, sitt hem, omsorg- och kulturarbete och engagera sig mer i den demokratiska processen samt dess utveckling.

Argumenten här är ideologiska och bottnar i att den rådande arbetslinjen är en av de största faktorerna till varför många upplever att samhället går åt fel håll, men vi kan hitta stöd hos empiri (se ovan). I många länder idag så är basinkomst en högt aktuell fråga. Men i Sverige är närmast knäpptyst. Den 5 juni 2016 ska Schweiz hålla nationell omröstning om en ovillkorlig medborgalön. I Nederländerna pågår det nu pilotexperiment i flertal regioner där medborgare får en ovillkorlig lön utav staten. Ett av regeringens toppprojekt i Finland är att ge en basinkomst mellan 550 och 750 euro i månaden till sina medborgare, man föreslår först en partiell basinkomst som en grund för försöket och att få ytterligare forskningsmaterial att vända sig till. Forskarna tror att en allmän basinkomst i Finland skulle vara för dyrt att finansiera rakt av. Vad det visar är att många är redo att ta frågan som en prioritet i ett land och titta närmare på hur de faktiskt påverkar samhället och dess medborgare. Plus så ger de forskarna mycket material att undersöka och därmed också upplyser andra stater och samhällen i världen om basinkomst är någonting användbart för deras respektive medborgare.

2.2 Basinkomst som välfärdssystem

I detta andra avsnitt fördjupar vi oss i den teoretiska aspekten av basinkomst. Till hjälp använder vi oss utav Philippe Van Parijs tankar om basinkomst och dess direkta teoretiska implikationer på samhället. För att göra en utvärdering om huruvida basinkomstteorin från Van Parijs sida anses som en giltig välfärdsstatsteori tar vi hjälp av Gösta Esping-Andersens välfärdstankar i analysen.

---

⁶ I Alaska visade man att lyxkonsumtionen är på en väldigt låg nivå jämfört med andra stater i USA

- En universell basinkomst ska agera som en betalning till alla medborgare.
- Basinkomstens ska erbjuda en summa pengar eller annan likvärdig valuta som är över fattighedsnivån⁷.
- Basinkomsten ska vara ovillkorlig, det vill säga att det finns inga prövningar eller andra former av förutsättningar, alla har rätt till den oavsett ekonomisk situation eller om man står till arbetsmarknadens förfogande eller inte.
- Basinkomst delas ut till individer och inte till hushåll.
- Betalas ut regelbundet (månadsvis).

Grunderna är samlade utifrån Philippe Van Parijs (*Arguing for Basic Income: Ethical foundations for a radical reform 1992*), där han också presenterar argument för basinkomst. Det är dessa byggstenar idén om basinkomst vilar på och det är med hjälp av dessa grunder, samt argumenten om vad grunderna innebär, som analysen om rättvisa ska göras. Nedan följer en fördjupning.

Philippe Van Parijs kan anses vara en av de största förespråkarna för implementeringen av en basinkomst världen över. I denna del ska det presenteras hur just han ser på basinkomst och vad den ska innehålla. Analysen om det skulle kunna fungera som ett trygghetssystem görs efteråt.

En inkomst betalad av samhället

Han menar på att basinkomst ska (helst) vara en monetär förmån som delas ut månadsvis, eller annat statistiskt tidsspektrum, istället för att de skulle ges ut som en typ av engångsbetalning. Betalningen ska göras i valuta som går att handla med. Det skulle även vara matkuponger i vissa fall men ska helt och hållet bero på omständighet. Han säger också att valutan i sig skulle kunna ha ett bäst före datum för att se till att ekonomin är så resursfördelad och dynamisk som möjligt och att resurserna inte koncentreras på ett ställe under en längre period. En annan synpunkt är att just finansieringen av basinkomsten inte nödvändigtvis behöver komma från nationalstaten i sig, även om den kommer från det politiska samhället. Ett exempel han ger är att finansieringen skulle kunna komma från den vinsten som de offentligt ägda tillgångarna

---

⁷ Summan av basinkomsten skiljer sig från land till land, då olika nivåer på BNP och arbetslöshet existerar.

(Van Parijs 2006). En naturlig synonym till detta är vad vissa basinkomstförespråkare kallar för Georgism, där man istället för att beskatta arbete så beskattar man tillgångar på exempelvis jord, mark och andra naturrelaterade inkomstprodukter (olja och gas)⁸⁹. Detta är ingenting Van Parijs tar upp i exakta former, då han endast förtydligar finansieringen genom offentliga medel. Dock så nämner han idén om att *land value tax*¹⁰ har tagits upp som ett alternativ av andra filosofer före honom. Andra omfördelningsmodeller skulle kunna vara bestå utav skatter på tillgångar eller så kallade ”Tobinskatte” som är en skatt på internationella valutatransaktioner. Fler finansieringsmodeller nämns av Van Parijs vilket också får honom att tro att just finansieringen av basinkomsten är en av de minsta utmaningarna. Det handlar enbart om vilja om man frågar honom.

Ovillkorligt till alla samhällsmedlemmar

Van Parijs återkommer till vikten av att basinkomsten delas ut till alla individer i samhället utan att några villkor. Lite som en lön för att du är medborgare (läs: medborgarlön). Att det inte finns några krav på att man ska arbeta är det som kan anses vara mest kontroversiellt med förslaget. Enligt honom så kommer basinkomsten skapa nya typer av jobb som inte skulle kunna vara möjliga det nuvarande villkorskrävande trygghetssystemet. Enligt Van Parijs så tar basinkomsten bort arbetslösfällor då den är förenlig med deltidsjobb och små projekt. Dessutom så argumenterar han för att det skulle ta bort en hel del stigmatisering kring det nuvarande trygghetssystemet, då den är ovillkorlig och fri från dömande beslut. Van Parijs tror också att genom att ge människor en basinkomst så skulle de också få starkare förhandlingskraft med sina arbetsgivare och arbetsmarknaden i stort. Detta kommer ifrån att människor inte längre behöver känna sig tvungna att ha kvar ett jobb de känner sig orättvist behandlade i för att de erbjuds den trygghet som basinkomsten kommer med (Van Parijs 1992, 2006).

Icke-medborgare

Van Parijs understryker vikten av att basinkomsten ska utbetalas till människor som innehar fullt medborgarskap. Han nämner dock att de flesta som förespråkar basinkomst, speciellt de som ser det som en politik som inte ska exkludera eller

---

⁸ Se: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Georgism>

⁹ Se: <https://medium.com/basic-income/why-land-value-tax-and-universal-basic-income-need-each-other-42ba999f7322#.sh4df0v6e>

¹⁰ Skatt på marktillgångar och naturresurser. Se = Georgism fotnot 9

stigmatisera någon, vill inte främja en restriktiv syn på vem som är berättigad basinkomst och inte. De vill helst att man breddar definitionen om vem ska anses vara samhällets medlemmar, då den helst ska vara relaterad till om man påverkar landets ekonomi eller inte. En väldigt bred definition som alltså kräver mer betänketid.

Barn

Barn ska ses som jämställda med andra medlemmar i samhället enligt Van Parijs. Detta betyder dock inte att det ska erbjudas samma andel resurser som övriga i samhället. Han talar om att en åldersgräns på när man är berättigad en full basinkomst skulle kunna vara en tänkbar lösning. Barn ska fortfarande ges en viss typ av inkomst, något som skulle kunna jämföras med dagens barnbidrag (Van Parijs 2006, s. 11).

Pensionärer

Van Parijs menar på nordiska länder redan har ett bra utgångspunkt på hur man ska bejaka pensionärer ekonomiska tillstånd. Han säger att en basinkomst blott tar bort den administrativa kostnaden och energin att hålla koll på pensionen – och att basinkomsten också kan agera som supplement för privata sparanden och privata eller offentliga pensionssystem.

Fängslade medborgare

Även fast basinkomsten försöker vara så inkluderande som möjligt, så menar Van Parijs att ett undantag ska gälla för människor som har begått brott. Begår man brott och hamnar i fängelse som ett resultat av detta, så ska det ske en slags dubbelbestraffning där basinkomsten inte betalas ut till den fängslade medborgaren, under den tid den vistas i fängelse. Så fort de har släppts ut så ska betalningen betalas ut igen. Man skulle kunna säga att deras tid i fängelse då betalas ut av dom själva, i den mening att man ”tar” tillbaka deras inkomst och investerar i samhället.

Detta kan anses vara en sammanfattning i hur Phillippe Van Parijs ser på basinkomst och hur han väljer att ge det en praktisk välfärdsstruktur, från sin egna abstraktionsteori. Då inget land har på nationell nivå infört en basinkomst som sitt primära välfärdsprojekt, så stannar oftast debatten i teoretiska strukturer och potentiella konsekvenser av ett sådant system.

2.3 Basinkomstens förhållande till Rawls teori om rättvisa

I detta tredje kapitel ska vi se hur basinkomstens innehåll, både teoretisk och praktiskt, förhåller sig till Rawls teori om rättvisa. Analysen kommer att ta del utav det presenterade innehållet om basinkomst. Rawls teori kommer därmed inkorporeras i innehållet och analyseras utifrån det.

Rawls pekar ut någonting i sitt verk (*En teori om rättvisa 1971*) som är viktigt att ha i åtanke innan analysen av basinkomsten i förhållande till hans teori görs. Han menar på att beroende på storleken på resursandelen man får så kan värdet av resursen förändras. Om vi inte har en tilltro till vårt eget värde så kan en större resursdel begränsa sitt faktiska värde. Grunden för att en resursfördelning ska vara fruktsam måste människan känna ett förtroende för sina egna förmågor (Rawls 1971, s 440). Självkänsla och självinsikt är två saker som samhället ska erbjuda till sina medborgare utifall man också värdesätter resursernas potential. Rawls säger att en av de mest betydelsefulla sakerna som samhället ska kretsa sig kring bör då vara den sociala grunden för självrespekt. Avsaknaden av trygghet och möjligheter skulle kunna leda till självhat, depression och förbittring. I det basinkomsten på en abstrakt nivå tycks erbjuda, liksom andra välfärdsmodeller, är en ömsesidig överenskommelse med samhället där människor på botten lyfts upp ekonomiskt, samtidigt som känslan av att man står likvärdigt inför samhället som alla andra ingjuter självförtroende i att man kan stå säkert och tryggt i sociala situationer.

En implementering av basinkomst i samhället hade närmast sig de rättvisa och jämlika möjligheter som Rawls har som sina krav i sina rättvisepinciper. Då den första principen understryker att alla samhällets medborgare bemöts med samma fri- och rättigheter, är basinkomsten en ideal funktion att presentera samhällets medborgare som jämlika. Med en ovillkorlig betalning, som Van Parijs talar om, ges också samma möjligheter för medborgarna. Även fast inkomstskillnader alltid kommer att existera så tar basinkomsten problemet med att de som har det sämst ställt i samhället inte har möjligheten att utvecklas och göra en "klassresa". Att vara fri är en av Van Parijs huvudteman i boken "Real Freedom for all" där han menar att människan är fri, sett till att den har möjlighet till det och inte bara rättigheten, när den är fri att göra som den önskar. Denna maxim stöter direkt på en hel del kritik då den inte förtydligar om det

som önskas kommer i konflikt med en annan önskning. Det Van Parijs menar dock att äkta frihet kommer ifrån att människor har möjligheten att leva det livet de eftersträvar att leva, och inte möjligheten att konsumera och ha en stor inkomst. Han påpekar emellertid att inkomsten i sig är en viktig del utav den friheten; och det är då det är så viktigt att en del utav den inkomsten som samhället får också ska delas ut till samhällets medborgare helt ovillkorligt. Ser man till tidigare forskning och pilotexperiment runtom i världen så slår basinkomsten två flugor i en smäll när det gäller Rawls två principer om rättvisa.

Den första flugan är den potentiella frigöraren av människans driv att fullfölja sina mål och förverkliga sina drömmar, genom att behandlas lika som alla andra utav staten. Detta införlivar också Rawls krav på att staten ska ge sina medborgare självförtroende och bidra med att förbättra deras självkänsla. Genom att beviljas en lön för att man är medborgare i ett samhälle skickas det ut signaler till medborgarna att staten har ett faktiskt förtroende för sina samhällsmedlemmar, att de vet bäst hur de ska ta hand om sina möjligheter och den friheten de beviljas genom basinkomst.

Den andra flugan som basinkomsten tar hand om är att de som har de sämst i samhället får resurserna de behöver. Differensprincipen kan då uppnås och potentiellt efterlevas en längre tid om samhället ser till, genom en basinkomst, att man omfördelar de allra största tillgångarna till de som har det sämst ställt. Genom att kolla på Alaska så ser man tydligt hur omfördelningen av den vinst som kommer från oljeutvinningen genererar låga inkomstskillnader mellan medborgarna i delstaten.

Ägardemokrati

Rawls pratar mycket om vad han kallar ”property-owning democracy” som på svenska översätts till *ägardemokrati*, som innebär att medborgarna själva äger de produktionsmedlen som finns i samhället och att äganderätten också fördelas ut till samhällets alla medborgare så jämt som möjligt. Detta kan ses som ett alternativ till socialismens idé om *kollektiv äganderätt* som kan medföra en del byråkratiska bekymmer. Ägardemokrati står också som en kontrast till kapitalismens syn på äganderätt, där ägandet av produktionsmedel oftast koncentreras till ett fåtal ekonomiskt kapabla individer.

Idén med att införa en ägardemokrati skulle innebära att man ger medborgaren ansvar och en röst när de gäller hur ens ekonomiska och sociala tillstånd ska se ut. Arbetare kommer ha större frihet att sätta krav på sina arbetsgivare och kan vara med och hjälpa företaget att gå en önskad väg. Detta i sig kommer då ge mer substans för både Rawls första princip och den andra, vilket också är därför han anser att en ägardemokrati är ett måste för att skapa ett såpassat rättvist samhälle som möjligt (Rawls 2003). Detta tankesätt som Rawls föreslår blir som en synonym till det Van Parijs anser att en basinkomst kan åstadkomma. Basinkomst kommer med en enorm kraft; det hade ökat människans möjlighet att försörja sig på önskat sätt, ge mer autonomitet till alla att leva efter deras egna föreställning om ett gott liv, och bidragit till ge människor support och självrespekt att bekämpa social stigmatisering. Alla dessa ideal hittar vi också i ägardemokrati.

Många utav de punkter och förbättringar som en ägardemokrati skapar passar således in med idén om basinkomst. Dock så finns det problem med att införa basinkomst, detsamma gäller ägardemokrati, på individnivå som bör belysas. Dessa tre problematiska egenskaperna är:

1. Medborgerlig ömsesidighet i samhället som är kopplat till..
2. .. ovillkorligheten av basinkomstmodellen som skapar problem för..
3. .. den moraliska motivationen att vara en produktiv samhällsmedlem.

Dessa tre problemspekter är viktiga besvara utifall man vill påstå att basinkomst skulle kunna bidra till ett mer rättvist samhälle.

Konflikten mellan medborgerlig ömsesidighet och ovillkorligheten

Som Rawls poängterad i sin rättviseteori är det viktigt att det finns en gemensam syn i samhället på vad rättvisa är och vart den kommer ifrån. Om alla i samhället accepterar detta kan man också anse det finns gränsöverskridande mål och uppfattningar om samhällets totala utvecklingsprocess.

Rawls ansåg att spendera en del av sitt liv på fritid och hobbyverksamheter skulle anses som en av de primära nyttigheterna ett samhälle skulle kunna erbjuda. Han konstaterar dock att det alltid kommer finnas människor som utnyttjar denna frihet mer än andra

och glider med i samhället, utan att behöver anstränga sig i samhällsarbetet. Där menar Rawls då på att utifall man avsiktligt drar nytta av denna primära nyttighet så får man ta avstånd från en annan social primär nyttighet som samhället erbjuder. Med andra ord så kan man säga att Rawls anser att de som bara utnyttjar systemet, ska själva hitta ett sätt att försörja sig själva om de inte går med på att göra sin del av samhällsarbetet. Basinkomsten i sig har inte ett svar på hur detta ska lösas. Man förlitar sig helt enkelt på att samhällsmedlemmarna själva tar de ansvaret som förväntas utav dem, och om de inte gör det så föds det direkta känslor om orättvisa hos de människor som aktivt arbetar och hjälper till att utveckla samhället. De arbetande i samhället kommer uppleva att de som degar och utnyttjar trygghetssystemet, utan att bidra med någonting själva, är förrädare till samhället. Med det sagt kommer vi in på den ovillkorligheten som finns i basinkomstens natur. Det är just ovillkorligheten i basinkomst så många kritiserar och reagerar på. Kan vi acceptera bristen på ömsesidighet i ett socialt rättvist trygghetssystem och fortfarande tycka att det är rimligt för alla? Varför har vissa människor rätt att inte bidra i den delade ansträngningen som alla andra och fortfarande belönas på samma sätt som alla andra? Om vi antar att basinkomsten ska vara ovillkorlig så krockar det direkt med Rawls teori om att alla medborgare känner ömsesidig acceptans för det förslaget, och vi kan inte heller sätta krav eller villkor på de som får basinkomsten.

Den moraliska motivationen hos den produktiva medborgaren

Det tredje problemet, förutom den medborgerliga ömsesidigheten och ovillkorligheten, kommer i att basinkomstens innehåll kan tyckas vara ett direkt missanpassat system som bidrar till att människor med stark arbetarvilja kan känna sig direkt utnyttjade av de människor som är passiva och inte arbetar. Basinkomsten ger inte enbart människor möjligheten att kunna stå mer fria i sina val av jobb och projekt, det ger även möjligheten för människor att inte jobba. Med andra ord så finns det en inbyggd risk i basinkomstens innehåll som gör att den kan undergräva de ekonomiska fundamenten som den själv behöver för att realiseras. I värsta fall så skulle en basinkomst frigöra mängder av människor som inte vill bidra med samhällsbygget bara för att en annan medborgargrupp väljer att bära på lidandet. Det är också därför idén om en ovillkorlig basinkomst starkt kritiserar i den politiska debatten, man är inte helt säker på vart den moraliska motivationen till att vilja arbeta ska komma ifrån om man släpper företräddande för det innehåll basinkomst behöver.

Van Parijs argumenterade för att den liberala teorin om rättvisa som basinkomst för med sig ska vara närvarande i samma utsträckning och inte diskriminera någon föreställning om vad ett gott liv är för något (Van Parijs 1991). Med andra ord så förstår han problemet som basinkomsten föder i och med sin ovillkorlighet, men han är beredd att försvara ovillkorligheten i den mening att alla människor inte kan eller helt enkelt vill arbeta, och det i sin tur är rättvist för dem. Dessutom pekar han på att det inte är självklart att det skulle existera en massa som inte väljer att bidra till samhällsutvecklingen utifrån man ansåg att fördelningen av resurser sköttes rättvist och om människor upplever att de är mer fria att förverkliga sina drömmar och mål de har i livet.

Värdet av rättvisa?

Simon Birnbaum skriver i sin forskningsartikel (*Basinkomst – Ett instrument för rättvisa och hållbarhet 2013*) att stora förespråkare¹¹ för basinkomst alltför ofta förlitar sig blint på resursfördelningsteorier för att rättfärdiga rättvisan om en allmän basinkomst. Birnbaum menar på att detta gör dem otillräckliga som jämlikhetsteorier och försvarar möjligheten att stå bakom eller presentera de allra bästa argumenten för att införa en basinkomst. För att ge en så tydlig bedömning som möjligt i hur stor utsträckning ett samhälle uppnår social rättvisa – kan man inte centrera värdet av rättvisa endast i tillgången till resurser bland medborgare eller vilken frihet medborgarna har att använda sin del av den fördelade ekonomiska resursen.

Finansiering

En annan kritisk synpunkt kommer från hur en potentiell basinkomst skulle kunna finansieras. Hillel Steiner menar på att finansieringen ska komma från en beskattning på naturtillgångar, istället för en beskattning på arbete (Steiner 1992, 82.). En sådan finansieringsmodell har sitt ursprung från Georgismen, som är en politisk filosofi som syftar på att alla bör ha äganderätt till de själva skapar men att jord, mark och naturliga tillgångar tillhör alla¹². Detta är ett väldigt populärt argument bland libertarianer och basinkomstförespråkare. Huvuddelen i argumenten kommer främst ifrån att man anser resursfördelning idag vara orättvis och koncentrerad till ett fåtal människor som har haft

---

¹¹ Philippe Van Parijs

¹² Se <https://sv.wikipedia.org/wiki/Georgism>

större möjligheter att handla med sina resurser för att kunna skapa mer resurser för sig själva. Kritiken här ligger i att de människorna som sitter på stora naturtillgångar, som exempelvis jord, mark, olja eller naturgas kommer ha svårt att bokföra sina tillgångar och sen vidareutveckla det till en rättvis beskattning. Dessutom så bestämmer ingen vart man har valt att födas – rik eller fattig (Birnbaum 2009).

Summan av den skattepolitiken kan då anses vara orättvis för människor som föds med fler tillgångar än andra – och därmed måste betala en större del till samhället. Vilket då krockar med Rawls princip om att alla i samhället ska anse den villkorliga rättvisan inte kan accepteras och få medhåll av alla i samhället. Kritiken liknar den kritiken som många liberaler har på beskattning på arbete, varför ska den som jobbar mer och tillför ekonomisk stimulans i samhället betala mer skatt än de som inte gör det? Det ska dock förtydligas att denna beskattningsmodell inte är den enda som basinkomstförespråkare står bakom även fast det lyfts som det mest populära och den mest effektiva lösningen.

2.4 Helhetsanalys

I detta avsnitt ska våra tre kapitel analyseras med varandra och mot varandra. För att få en tydlig idé om vad basinkomst är och om det kan uppfattas som en rättvis välfärdsmodell ska vi analysera relationen mellan det praktiska (empiriska) tillsammans med argumentation mot den teoretiska delen av vad basinkomst presenteras sig att vara.

Vad säger empirin?

Efter att enbart kolla på empirin och de direkta påföljderna av vad en potentiell basinkomst skulle kunna erbjuda så känns förslaget väldigt attraktivt. Idén om att ovillkorligt ge pengar till människor så de kan styra över sina liv mer fritt visar sig göra människor friskare, mer arbetsvilliga och minska inkomstklyftorna. De samhällen som har tagit initiativ på att skapa pilotprojekt med basinkomstliknande natur visar endast på positiva resultat, vilket projekt man än kollar på i hela världen. Bara det faktumet bör egentligen stänga ner vidare diskussion om basinkomst är bra en idé eller inte. Men det är mer komplicerat än så. När vi börjar titta närmare på den teoretiska delen som Van Parijs presenterar när han gör sitt fullständiga utlägg om basinkomst så dyker det upp samma problematik som vi i Sverige kan känna igen med det nuvarande

trygghetssystemet. Den direkta tanken som uppstår att vissa människor kommer att glida med i systemet och inte bidra till samhällsutveckling genom att arbeta eller sysselsätta sig med annan samhällsutövning medan människor med hög arbetsmoral får stå och betala för kalaset irriterar många kritiker. Denna tanken krockar också med Rawls teori om rättvisa där han slår fast att ett samhälle inte kan uppfylla rättvisa för alla om inte alla människor accepterar de villkoren som samhället erbjuder.

Påföljderna av detta, i teoretisk mening, blir då således att arbetsmoralen kan sjunka och människor som anser att de bär på den stora lasten känner sig orättvist behandlade av den förda politiken. Det som säger emot den teoretiska hypotesen först och främst empirin som har kommit fram av de pilotexperimenten där man har inkorporerat delar av basinkomstens innehåll runt om i världen. Arbetstimmarna sjönk en aning i provinsen Manitoba under experimentets femåriga gång, men sjukhusbesöken blev färre och yngre människor valde att studera mer. De siffrorna gör att kritikerna har rätt just i detta fall. Siffrorna i Uganda visar dock den totala motsatsen och visar på att produktiviteten, företagsamheten och inkomsterna ökade. Plus så ska man ha i åtanke, när man tittar närmare på experimentet i Kanada, att fler yngre människor valde att gå och studera, vilket på långsiktigt håll skapar möjlighet för arbete och fortsatt utveckling.

Rättvist?

Rawls menar på att rättvisa konstateras i hur fördelningen av resurser till de som har det sämst i samhället ser ut. Innan det är en prioritet av samhället måste man dock genom ett socialt kontrakt erbjuda sina medborgare fri- och rättigheter som man ömsesidigt accepterar med alla andra i samhället. Simon Birnbaum klargjorde att Rawls värderingar om vad rättvisa är ska få ett monopol i diskussionen, då rättvisa inte ska centreras runt det ekonomiska värdet av resursfördelning. Vad som ska definieras som rättvist blir då en fråga om hur individuella uppfattningar om rättvisa ställer sig i relation till den kollektiva föreställningen om rättvisa. Van Parijs påpekar att de som inte vill jobba eller stå till arbetsmarknadens förfogande är ett resultat av individuella uppfattningar om vad som är ett gott liv och att de föreställningarna, i liberal anda ska accepteras och respekteras utifall man vill uppnå rättvisa.

Vad som oftast blir den definierande frågan i debatten om basinkomst blir finansieringen av den. Det finns, som tidigare nämnt, ingen fast modell på hur man

finansierar detta på bästa sätt ur rättvisans synvinkel. De pilotexperiment studien har tagit en titt på är helt och hållet finansierade utav staten, men mer detaljer än så dyker inte upp. Emellertid så kan de diskuteras på en teoretisk nivå av vad som skulle anses rimligt ur ett rättviseperspektiv. Om vi håller oss till den traditionella uppfattningen på var majoriteten av skatterna ska tas ifrån så blir det arbetarna som får stå för det. En orättvisa i sig, oavsett om basinkomst finns eller inte. Människor som arbetar idag är skyldiga att betala skatt oavsett om de vill de eller inte, dessutom har medborgarna (Sverige) chans om att yttra sig om vart deras skattepengar ska gå enbart vart fjärde år, när man röstar på förtroendevalda som anser sig veta i vilka välfärdsprojekt är optimalast för samhällsutvecklingen. Van Parijs understryker att det är människornas förmåga att skapa det samhälle som är bäst för dem som är investeringen när man talar om basinkomst. Ett annat argument som tas upp när man pratar om skattefinansieringen av basinkomst är att man ska använda sig utav *land value tax*, och beskatta naturtillgångar.

Att beskatta naturtillgångar som exempelvis olja, gas och annan brukbar och vinstfrämjande mark är en typ av finansiering som bringar med sig orättvisa till de som sitter på enorma naturtillgångar och till de som kan ha ärvt stora naturtillgångar. Charles Wohlforth, författaren från Alaska, påpekar dock att samhället har större kontroll över sina egna oljetillgångar nu och man har större makt att säkerställa skydd mot andra finansiella krafter genom att tillsammans äga oljan som utvinns. Här berör vi Rawls syn på ägardemokrati och återigen märks det av starka kopplingar med basinkomst och Rawls syn på ägardemokrati. Kan man då anse att det är mer rättvist att ta ut en inkomst på den vinsten som den naturtillgången erbjuder och fördela den jämlikt till samhällets medborgare, när den bygger från en demokratisk process där samhällets medborgare som tillsammans äger naturtillgången har bestämt att det ska vara så? Ja. Det skulle rimligtvis vara så utifall man ser på hur Rawls definierar rättvisa och ekonomisk demokrati.

Gällande det nuvarande bidragssystemet vi har idag i Sverige och hur det ska fungera så ges det klara tecken på att det finns orättvisa element inbyggt i systemet, vilket också togs upp i det inledande kapitlet. En ovillkorlig basinkomst tar bort de problemen helt och hållet utan att skapa nya problem som är relaterade till att människor stigmatiseras när de får finansiella bidrag. Dock så skapar ovillkorligheten andra typer av

rättviseteoretiska problem får de som ska stå för finansieringen, som studien också tidigare tog upp.

Potentiell välfärdsmodell?

Gösta Esping-Andersen visar på att en solid välfärdsstat har starka kopplingar till sociala rättigheter och socialt medborgarskap. En basinkomst enligt Van Parijs kan ge medborgarna de rättigheterna och den gemenskap som Esping-Andersen ser som en kravbild för en lyckad välfärdsstat. Om människorna får större möjlighet att påverka ekonomin och arbetsmarknaden så införlivas de sociala rättigheterna och medborgarkänslan Esping-Andersen talar om. Man kan tolka det som att Van Parijs menar att medborgarna per automatik skapar en marknad som ser till att samhället fortsätter i samma positiva utveckling, både från det ekonomiska hållet och från det sociala. I grunden hör inte basinkomst i någon utav de kategorier som Esping-Andersen tar upp. Om man var tvungen att välja ett samlingsbegrepp som skulle kunna karaktärisera basinkomst som en välfärdsmodell så skulle det kunna vara den liberala modellen. Dels för att det byråkratiska arbetet och administrationen skulle markant avta, och kanske till och med avskaffas, vilket står som en stark kontrast till den socialdemokratiska modellen som använder sin byråkrati för att bistå med bidragsarbetet. Vad som istället skulle kunna sägas är att implementeringen av en basinkomst som ett trygghetssystem i en välfärdsstat föder med sig nya definitionsutmaningar när man väljer att tolka begreppet *välfärd*. Det samhället gör, med att implementera basinkomst, är att investera i människornas förmåga att skapa det samhället som de själva anser sig vilja ha. När man dessutom tar med skatten på naturtillgångar in i ekvationen så blir definitionen av välfärd mer kosmopolitisk och det ser ut som att det är jordens tillgångar som betalar för välfärden än just människans handlingar i den socio-ekonomiska världen.

3 Slutsatser

Mycket pekar på att en implementering av basinkomst skulle kunna ge fog för ett avancemang mot Rawls rättviseideal. Grunden av att ge människor friheten att känna sig fria och inte förslavade till idén om att de måste gå till ett jobb som de avskyr är något som basinkomsten enkelt skulle kunna erbjuda. Rawls tankar om att ett samhälle mår som bäst när alla samhällets representanter ömsesidigt accepterar varandras friheter och rättigheter, och därtill också erbjuds lika möjligheter att leva ett gott liv som man själv vill diktera över är också någonting som går hand i hand med van Van Parijs vill att basinkomsten ska vara. Den empiri vi har tagit del utav har dessutom slagit hål på myten att människor helt och hållet skulle sluta arbeta om de skulle få en ovillkorlig betalning av staten som ett trygghetsmedel. Dock så betyder inte det att det inte finns någon i samhället som skulle utnyttja de förmåner som basinkomsten erbjuder och sluta arbeta, problematiken i den kritiken är att vi lever i utvecklande välfärdsstater där vissa utnyttjar bidragssystemet så som den är formad idag. En markant skillnad mellan dessa två typer av trygghetssystem är då att man inte lägger en mängd resurser för att hålla det byråkratiska arbetet levande - och plus att man inte heller tar risken att utsätta behövande människor för diskriminering, som utgås utifrån kön, inkomst, civilstånd, sjukdom eller handikapp - och långa kötider för att få sin ansökan beviljad.

Jämför man basinkomsten teoretiska innehåll och den empiri som stödjer innehållet med det nuvarande trygghetssystemet som bedrivs av västerländska demokratier så är det glasklart att basinkomsten är mer rättvis på alla punkter. Men studien har valt att se hur den förhåller sig till Rawls teori om rättvisa. Tittar man närmare på hur basinkomsten ska finansieras så finns det alltid någon part i samhället som kommer att uppleva det som orättvist om de inte är beredda att gå med på de förutsatta reglerna om vart pengarna ska komma ifrån. Betalas det av skattemedel som främst är finansierade av arbetare så hotas arbetsmoralen, då det alltid kommer någon som utnyttjar systemet mer än någon annan. Ifall det betalas av skattemedel som finansieras på naturtillgångar kommer de uppstå orättvisa bland markägare om de står ensamma som ägare. Är det så att vi applicerar Rawls ide om ägardemokrati så är förutsättningarna annorlunda och de orättvisor som kan tänka sig att uppstå är då skapade med de premisser man visste att man hade på förhand i samband med den demokratiska processen, och på så sätt kan det därmed också lättare accepteras av majoriteten.

Vad som då sammanfattar den analysande delen är att, efter att ha sett hur empirin och teorin bakom basinkomst väl förhåller sig till Rawls teori om rättvisa, basinkomsten fungerar bäst där det finns en vilja att den ska finnas. Med andra ord så behövs det en moralisk uppbackning och stöd bland nästan alla samhällets medlemmar utifall det skulle sättas som ett förslag. Dessutom bör det finnas en majoritetsuppfattning, precis som Rawls påpekar i sina principer, om vad rättvisa handlar om och vad det faktiskt är. Det krävs således mycket debatt, förtroende och stöd för att implementeringen av basinkomst ska kunna ske i en välfärdsstat och byta ut ett rådande trygghetssystem. Om samhällets medborgare går med på de villkor som behövs för att kunna erbjuda en ovillkorlig basinkomst så är jobbet klart - och vi kan då förvänta oss en frigörelse av människor som kollektivt tar ansvar för samhällsbygget genom att tillsammans fördela resurser till varandra vilket bidrar till minskade inkomstklyftor, ökad närvaro hos familj och vänner, ökad innovation och en mer hälsoinriktade medborgare.

4 Sammanfattning

Som stora delar av det föregående avsnittet analyserar det så ges det tydliga slutsatser på att basinkomsten är mer komplicerad än att bara ge människor pengar ovillkorligt. Både från de teoretiska och de empiriska hållen kan basinkomst synnerligen uppfattas som orättvist och väldigt kostsamt. Det analysen visar är att basinkomsten ter sig orättvist beroende på vem du frågar, som mycket annat i den politiska vardagsmaten. På en ideologisk grund så finns det mycket som talar emot basinkomst utifall man upplever att det nuvarande systemet är en framgångssaga. Empirin visar på att mycket kan förändras positivt i ett samhälle om man provar basinkomstliknande pilotprojekt, men det är kanske där det stannar?

Det finns emellertid mycket som talar för att basinkomst är ett ämne som ska tas på större allvar i den politiska debatten. Studien presenteras både empirisk fakta och teoretisk stöd som visar på tydliga positiva utfall av en potentiell implementering av basinkomst. I områden där man har satt upp initiativ, med stöd från det offentliga hållet, märker man hur samhällen befriar människor på föredömligt vis. Man lyfter upp de allra fattigaste och ger dem självförtroendet de behöver för att själva kunna ställa sig på benen och delta aktivt i samhällsutvecklingen – det är också det som är initiala tanken med ett trygghetssystem.

Det studien också visar är att basinkomst bara kan fungera i ett samhälle där alla, de allra flesta, stödjer förslaget till fullo och kan gå med på dess uppenbara biverkningar. Det är också där diskussionen till sist landar. Men innan man börjar diskutera förslaget om basinkomst måste man först ta tempen bland samhället medborgare och lyssna på opinionen. Förslagsvis skulle man kunna se över utifall kommuner i Sverige skulle se det som ett potentiellt försök att prova på ett basinkomstliknande projekt i sina kommuner. Dels för att få vitala värden som forskare, samhällsvetare och politiker kan ta del utav i framtida debatter, men också för att se hur samhällsutövarna i kommunen ställer sig till förslaget. På det sättet kan man på lång sikt utveckla en ny kultur inom välfärdförvaltning som kanske kan revolutionera sättet vi ser på livet, arbete och samhällsutövning i mer generella drag. Plus att robotar inom en väldigt snar framtid kommer ta majoriteten av våra jobb. Vad gör vi då?

Referenser

Tryckta källor

Blattman, Christopher and Fiala, Nathan and Martinez, Sebastian, *Generating Skilled Self-Employment in Developing Countries: Experimental Evidence from Uganda* November 14, 2013. Quarterly Journal of Economics, Forthcoming. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=2268552> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2268552>

Esping-Andersen, Gösta, *The three worlds of welfare capitalism*, Cambridge, Blackwell Publishing Ltd, 1990

Forget, Evelyn, *The town with no poverty – Using health administration data to revisit outcomes of a Canadian guaranteed annual income field experiment*, February 2011, University of Manitoba, Tillgänglig på url; <http://public.econ.duke.edu/~erw/197/forget- cea%20%282%29.pdf>

Friedman, Milton, *Capitalism and freedom*, Chicago, The University of the Chicago Press Ltd, 1962

Hjort, Göran, *Garantiinkomst*, Tredje reviderade utgåvan, Malmö, Holmbergs, 2014

Janson, Per, *Den huvudlösa idén*, Department of Political Science, Lund, Grahn's tryckeri, 2003

Rawls, John, *En teori om rättvisa*, Cambridge, Massachusetts, Belknap Harvard University Press, 1971

Rawls, John, *Justice as fairness: Political not Metaphysical*, Philosophy & Public Affairs, Sommaren 1985

Rawls, John, *Political Liberalism*, New York, Columbia University Press, 1993

Rawls, John, *Justice as fairness: A restatement*, Cambridge, Massachusetts, Belknap Harvard University Press, 2003

Van Parijs, Philippe, *Arguing for a basic income: Ethical foundations for a radical reform*, Bristol, Biddles Ltd, 1992

Van Parijs, Philippe, *Basic income: A simple and powerful idea for the twenty-first century*, I Ackermann, Bruce & Alscott, Anne, *Redisigning Distribution*, Verso, New York, 3-42, 2006

Digitala källor

Alaska Permanent Fund Corporation, *About the Alaska Permanent Fund Corporation*, Hämtat ifrån: <http://www.apfc.org/home/Content/aboutAPFC/aboutAPFC.cfm>

Farley, Martin, *Why Land Value Tax and Universal Basic Income need each other*, Medium, 20 April, 2016, Hämtat ifrån: <https://medium.com/basic-income/why-land-value-tax-and-universal-basic-income-need-each-other-42ba999f7322#.sh4df0v6e>

Frank, Mark W, *U.S. state level income inequality data*, Frank-Sommeiller-Price Series, 2015, Hämtat ifrån: http://www.shsu.edu/eco_mwf/inequality.html

Marmorstein, Elisabeth, *M: Oanmälda hembesök ska minska bidragsfusk*, SVT Nyheter, 28 April, 2016, Hämtat ifrån : <http://www.svt.se/nyheter/inrikes/m-oanmalda-hembesok-ska-minska-bidragsfusk>

Sanchez Diez, Maria, *The Dutch “basic income” experiment is expanding across multiple cities*, 13 Augusti, 2015, Hämtat ifrån: <http://qz.com/473779/several-dutch-cities-want-to-give-residents-a-no-strings-attached-basic-income/>

Wikipedia, *Georgism*, 2014, Hämtat ifrån: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Georgism>

Widerquist, Karl, *Alaska, USA: 2015 dividend estimated to be near highest ever*, Basic Income Earth Network , 31 Augusti, 2015, Hämtat ifrån: <http://www.basicincome.org/news/2015/08/alaska-usa-dividend-amount-estimated-to-be-near-highest-ever/>

